

## ВИСНОВОК

рецензента

кандидата педагогічних наук, доцента Ткач Марії Михайлівни  
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів  
дисертації

**ЧЕНЬ ЖУЙ**

**«Методика формування досвіду міжкультурної комунікації майбутніх  
учителів музики в процесі фахового навчання»,**  
поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії  
за спеціальністю 014 – Середня освіта (музичне мистецтво)

У результаті опрацювання дисертації Чень Жуй, яка присвячена вивченню феномену «міжкультурної комунікації майбутніх учителів музики», встановлено обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій, що забезпечено коректним використанням відповідних методів та дослідницьких підходів.

Відповідно до логіки проведення дослідження дисертантом на різних етапах наукового пошуку доцільно був використаний комплекс взаємодоповнюючих дослідницьких методів, серед яких: теоретичні методи (аналіз, синтез, порівняння, конкретизація, узагальнення та ін.); методи моделювання для створення методики формування означеної якості у студентів факультетів мистецтв у закладах вищої освіти; група емпіричних методів (анкетування, бесіда, тестування, спостереження, педагогічний експеримент), а також методи математичної статистики для обробки й аналізу одержаних даних та для їх порівняння із вихідними положеннями.

Для встановлення цілісної методологічної рамки дослідження дисертантом у роботі було застосовано сукупність *підходів*: системно-ціннісного, акмеологічно-проективного та творчо-діяльнісного, які забезпечили отримання різнопланових характеристик досліджуваного педагогічного явища. Концептуальною основою формування міжкультурної комунікації майбутніх учителів музики в процесі фахового навчання виступили розроблені автором у процесі дослідження *принципи*: інтенсифікації навчально-виконавської діяльності; фасилітації; організації творчої взаємодії; проектування та особистісного саморозвитку; креативного самовираження. Важливо, що означені принципи охопили весь простір фахового навчання студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів, доповнюючи та підсилюючи дію один одного.

**Актуальність** обраної дисертантом проблеми не викликає сумнівів, оскільки економічні й соціокультурні процеси глобалізації, інтеграції та інформатизації освіти зумовлюють необхідність збільшення професійних контактів між представниками різних країн, національностей і культур та сприяють розширенню міжнародної співпраці і професійної мобільності в освітній сфері. Міжкультурна комунікація як феномен глобалізованого світу стає предметом побудови нових концептуальних підходів до вирішення як

педагогічних, так і національно-державних завдань багатьох країн світу для досягнення взаєморозуміння і миру у всьому світі.

У роботі Чень Жуй для розгляду обрано категорію «міжкультурної комунікації» як активно вмотивованого і рівноправного спілкування на особистісному (мікро), і на узагальненому (макро) рівнях, що створює основу для адаптації особистості до динамічно змінних умов життя, розширює можливості її самореалізації в контексті різних культур. У цьому процесі міжкультурний контекст зумовлює зустріч особистісних смислів і новоутворень в індивідуальному полі обох сторін, що взаємодіють, передбачає створення між ними нового смислу і є необхідною умовою унікальності й неповторності розвитку особистості.

Оскільки феномен комунікації є ціннісним набуттям особистості майбутнього вчителя музики та має особливе змістове навантаження у мистецькій освіті, тому особливої актуальності набуває проблема формування досвіду міжкультурної комунікації майбутніх учителів музики у полікультурному музично-освітньому просторі.

З огляду на викладене, дисертаційну роботу Чень Жуй вважаємо актуальною для вирішення сучасних проблем вищої мистецької освіти, а вибір теми дослідження є цілком виправданим та своєчасним.

**Наукова новизна одержаних результатів.** Здобувачем *уперше* здійснено ґрунтовне цілісне дослідження формування досвіду міжкультурної комунікації майбутніх учителів музики у процесі фахового навчання. Визначено сутність, зміст та обґрунтовано структуру досліджуваного феномену, розкрито його функціональне значення у професійній діяльності майбутніх учителів музики.

Новизна полягає в авторській інтерпретації сутності поняття «досвід міжкультурної комунікації майбутнього вчителя музики», що визначає його розуміння як інтегральне особистісне утворення пролонгованого характеру, яке окреслює вектор спрямованості майбутнього фахівця на ціннісне самовизначення та взаємодію з «особистісними смислами» представників інших культур, характеризує його здатність до ціннісної міжкультурної інтеракції та творчої самореалізації в художньо-комунікативній діяльності міжкультурного контексту.

Наукомісткий та міждисциплінарний потенціал досліджуваного феномену скерував дисертанта до проєктування *організаційно-методичної моделі* формування досвіду міжкультурної комунікації майбутнього вчителя музики в процесі фахового навчання, яка передбачає освітню траєкторію підготовки майбутніх фахівців у вищому закладі освіти, спрямовану на встановлення толерантної стратегії у творчій взаємодії, індивідуального рівня розвитку студентів, практичне оволодіння та набуття ними знань щодо здійснення завдань комунікативного контексту.

У процесі проведення дослідно-експериментальної роботи дисертантом була встановлена критеріально-показникова система формування досвіду міжкультурної комунікації майбутнього вчителя музики в процесі фахового навчання. На діагностичному етапі педагогічного експерименту автором було

обрано чотирирівневий варіант виявлення результатів – початковий, середній, достатній і високий, який свідчить про якість комунікаційних процесів міжкультурної спрямованості у фаховому навчанні майбутніх учителів музики згідно визначених критеріїв і показників та надає їм якісної та кількісної характеристики.

Формувальний етап експерименту проводився у декілька послідовних *етапів*, включаючи такі: організаційно-конструктивний, комунікативно-художній, емоційно-ціннісний та мистецько-проективний етапи. На кожному з етапів експерименту дисертантом були підібрані цікаві методи навчання, комплексне застосування яких сприяло позитивній динаміці зростання показників сформованості досвіду міжкультурної комунікації у всіх рівневих групах та на всіх етапах навчання.

Вірогідність розроблених дисертантом принципів, педагогічних умов, методів, прийомів та етапів формування міжкультурної комунікації майбутнього вчителя музики в процесі фахового навчання підтверджено статистичною обробкою результатів експериментального дослідження.

**Теоретичне та практичне значення одержаних результатів.** У своїй роботі автору вдалося реалізувати мету та виконати всі визначені завдання дослідження. Подальшого розвитку й конкретизації дістали теоретичні положення щодо фахового навчання студентів у мистецьких закладах вищої освіти; методологічні підходи й відповідні до них загальнодидактичні та специфічні принципи формування в майбутнього вчителя музики досвіду міжкультурної комунікації в процесі фахового навчання; методи й форми фахового навчання студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів.

Практичне значення результатів дослідження визначається можливістю впровадження запропонованої авторської методики в освітній процес факультетів мистецтв університетів, зокрема, під час укладання робочих навчальних програм з теорії та методики музичної освіти, а також у процесі вивчення дисциплін «Методика музичної освіти», «Науковий семінар», на заняттях із педагогічної практики та ін. Розроблені автором методи формування досвіду міжкультурної комунікації можуть екстраполюватися у різні види фахової діяльності майбутніх учителів музики як засіб обміну культурними цінностями, переданими мовою музичного мистецтва.

Дисертація викладена науковим стилем, доступною мовою, в логічній послідовності, з критичним аналізом та висновками. Список використаних джерел подається до кожного розділу: до першого розділу – містить 89 літературних посилань, з них 13 іноземними мовами; до другого розділу – 65 літературних посилань, з них 10 іноземними мовами; до третього розділу – 28 літературних посилань, з них 6 іноземними мовами.

Дисертаційна робота чітко й логічно структурована, складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів і загальних висновків та списку використаних джерел до кожного розділу. Загальний обсяг дисертації – 200 сторінок, з них 167 сторінок основного тексту. Робота також містить 9 таблиць та 14 рисунків.

Основні теоретичні положення та результати дослідження повною мірою відображені у 7 наукових публікаціях, серед яких 2 публікації у провідних фахових виданнях України, 2 – у міжнародних виданнях, 3 – праці апробаційного характеру, що свідчить про повноту викладу основних положень та результатів дисертаційного дослідження.

Дисертація Чень Жуй на тему: «Методика формування досвіду міжкультурної комунікації майбутніх учителів музики в процесі фахового навчання» є цілісним завершеним самостійним дослідженням, яке за своїм науково-теоретичним рівнем, новизною у постановці та вирішенні досліджуваної проблеми, аргументованістю теоретичних положень, висновків та практичним значенням відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

**Рецензент:**

кандидат педагогічних наук,  
доцент кафедри теорії та історії музики  
факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського  
УДУ імені Михайла Драгоманова



*Ткач М. М.*  
Ткач М. М.  
Директор  
Канцелярії зав. канцелярією Українського державного  
університету імені Михайла Драгоманова  
» 20 \_\_\_\_ р.